Мила Каменова, управляващ съдружник в ЗОП ПРО ООД:

Необходимо е да се осигури публичност на всички документи в преписката на обществената поръчка

Ще се радвам читателите на в. „Строител“ да се включат с коментари и предложения за законодателни промени

Инж. Мария Башева, координатор проект

Г-жо Каменова, тръжните процедури винаги са обект на засилен интерес и горещи дискусии. От опита, който имате като управител на фирма, чиято основна дейност е свързана с експертни решения и консултиране по Закона за обществени поръчки (ЗОП), какво би могло да се подобри и промени в сферата на поръчките?

Темата „обществените поръчки в Р България“ е обект на дискусии и лоши асоциации, често свързвани с примери за корупционни практики. Дългогодишният ни опит по прилагане на ЗОП както от страна на възложителя, така и като консултанти на участници и изпълнители показва, че част от недобрите практики в тази сфера могат да бъдат прекратени или поне значително ограничени чрез използването на съществуващите възможности в ЗОП, а останалите могат да бъдат отстранени единствено и само чрез законодателни промени.

Мила Каменова е дипломиран икономист – обществени поръчки и магистър „Стопанско управление“ и „Психология и поведение в управлението“. Работи като експерт по обществени поръчки повече от 10 г., част от които в най-големия секторен възложител в страната, по подготовката и провеждането на тръжни процедури. Била е ръководител на звено, отговарящо за планирането, подготовката и провеждането на обществени поръчки. В момента е управляващ съдружник в ЗОП ПРО ООД.

Споделете основните проблеми за строителните фирми, които откривате при преглед на обявени обществени поръчки.

Една от процедурите в областта на строителството, разгледана в нашите обучения, е с предмет: Обновяване за енергийна ефективност на детска градина в гр. София. В тази поръчка се забелязва един от основните проблеми за строителните фирми, а именно – липсата на осигурено финансиране. Възложителят разполага с частичен ресурс, за който ще възложи изпълнението на част от дейностите и с това си действие прекратява давностния срок по чл. 114 от ЗОП, съгласно който при неосигурено финансиране всяка от страните може да поиска прекратяване на договора без предизвестие след изтичане на тримесечен срок от сключването му. Разпоредбата на ЗОП е ясна и еднозначна и тя касае наличието при възложителя на пълен финансов ресурс за поръчката, за да бъде възложено нейното изпълнение. И това е така, защото в противен случай изпълнителят, започвайки частична дейност на обекта, ще е инвестирал средства за закупуване на материалите за осъществяване на поръчката, ще е нает необходимия му персонал, ще е разположил техническия си ресурс, без да има яснота в какъв период от време предстои евентуално следващо финансиране и продължаване на строителството.

Друг основен проблем в поръчката е посочването от възложителя на минимален срок за изпълнение, без той да бъде оценяван, но и без възможност за участниците да заявят реален по-кратък срок. Това изискване на възложителя в комбинация и с факта за възлагане при неосигурено финансиране, освен че водят до финансови загуби за строителя, допринасят и за негативната реакция в обществото към строителните фирми относно сроковете, в които те изпълняват обществените поръчки, още повече при обекти с висок публичен интерес като детските градини.

Основен проблем в поръчката са и условията за връщане на гаранцията за изпълнение. В противоречие със ЗОП възложителят посочва, че „гаранционен срок“ и „гаранционна поддръжка“ са синоними, и на това свое основание задържа част от гаранцията за изпълнение на договора до изтичане на гаранционния срок на строежа.

Всички обучения с разгледаните примери са свободно достъпни в профила ни във Фейсбук (www.facebook.com/ZOPPROOOD), както и на интернет страницата ни (https://www.zop-pro.com).

Работите по инициране на законодателни промени с цел по-голяма публичност и прозрачност и ограничаване възможностите за корупционни практики както при провеждането на обществените поръчки, така и при тяхното изпълнение. Кои са основните Ви предложения?

Предложенията, които обсъждаме с бизнеса и различни организации, са свързани с това да се осигури публичност на всички документи в преписката на обществената поръчка, като:

– начина на определяне на прогнозната стойност. За целта е необходимо да бъде въведена ясна и единна методология, както и задължение за възложителите за изчисление на актуална прогнозна стойност на обществената поръчка и предоставяне на публична информация за този процес. Обичайна практика при възложителите е да определят прогнозната стойност на обществената поръчка единствено на база предходни поръчки, проведени в собствената им организация или изцяло произволно (особено показателно, когато има индикатори за корупция), без да отчитат реалните пазарни стойности, включително икономически показатели, като инфлация и дефлация;

– Единният европейски документ за обществени поръчки (ЕЕДОП) и документите, доказващи декларираното в него. Избраният за изпълнител има задължение преди сключване на договор да предостави на възложителя конкретни документи, доказващи декларираното, но нито те, нито самият ЕЕДОП са публични. Това води до невъзможност на обществеността да проследи дали избраният изпълнител действително отговаря на поставените критерии;

– документите, посочващи мотивите за отказ от сключване на договор, както и мотивите на възложителя за сключване на договор с класирания на второ място участник. Причината за искане на подобна промяна в законодателството е липсата на задължение към участника, класиран на първо място, да мотивира своя отказ за сключване на договор. Още повече че при подобен отказ чл. 112 от ЗОП дава право на възложителя да направи субективен избор дали да сключи или не договор с класирания на второ място участник. За постигане на прозрачност в този процес е необходимо въвеждане на задължение за двете страни да формулират ясни и точни мотиви за тези си действия, както и посочване в закона на конкретни предпоставки, при наличието на които могат да бъдат осъществени тези действия;

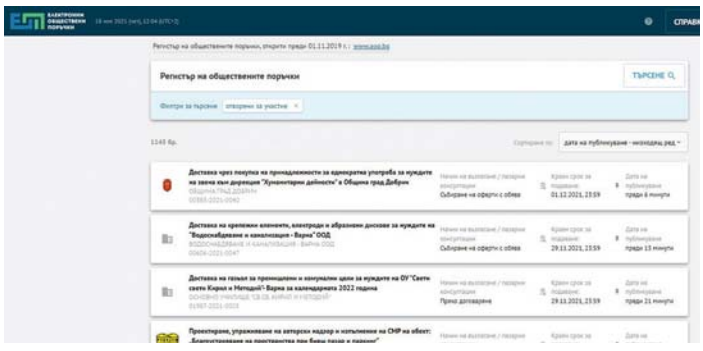
– въвеждането на задължение за възложителя да публикува всички документи, в това число актове и протоколи, създавани по време на изпълнение на обществената поръчка. Често срещана практика при изпълнение на договори за обществени поръчки е в тях да се правят промени, които не стават публично достояние. Това води до невъзможност да се установи какви са мотивите за тези изменения (ако има такива), дали са законосъобразни, както и дали договорът е изпълнен спрямо заложените в него условия. Тази липса на публична информация относно изпълнението на договора представлява предпоставка за сериозни нарушения в процеса, включително и за корупционни практики.

Съгласно ЗОП, потенциалните участници могат да правят предложения за промяна в поръчките и да отправят искания за разяснения. Строителните фирми използват ли тези възможности на закона?

Да, потенциалните участници имат от 3 до 10 календарни дни от обявяване на поръчката в зависимост от вида процедура, за да направят предложения за промени в нея. Считаме, че този срок е крайно недостатъчен, тъй като за този период потенциалният участник следва да се е запознал подробно с всички документи, да е задал въпроси, по които са необходими разяснения, и да е получил отговор от възложителя, преди да формулира и отправи конкретни предложения за промяна. Практиката ни показва, че много от потенциалните участници не успяват административно и технически да се справят с тези срокове и пропускат възможността да отправят своите предложения за промяна и искания за разяснения, съответно или не участват в обществената поръчка, или подават неподходящи оферти и биват отстранени.

Ще се радвам читателите на в. „Строител“ да се включат с коментари и предложения за законодателните промени на www.zop-pro.com. Целта на компанията ни е да помогне на всеки клиент чрез индивидуален подход да организира успешно процеса по управление на обществените поръчки, да повиши административния си и експертен капацитет, да изготвя оферти по тръжни процедури. ЗОП ПРО предлага консултации за анализ на условията и изискванията на обществени поръчки; изготвяне на предложения за промяна и искания за разяснения; изготвяне на оферта; съдействие при ползването на ЦАИС ЕОП, подготовка на жалби пред КЗК и ВАС, както и специализирани обучения.

Екипът ни ежемесечно провежда безплатни онлайн обучения, като чрез тях потенциалните участници в обществените поръчки се запознават с реални примери на обществени поръчки, включващи предложения за промяна и искания за разяснения, а чрез тях получават и експертно съдействие относно прилагането на възможностите, предоставени от ЗОП.

Подкрепата за Камарата на строителите в България (КСБ) е осигурена от Фондация „Америка за България“. Изявленията и мненията, изразени тук, принадлежат единствено на КСБ и не отразяват непременно виждания на Фондация „Америка за България“ или нейните партньори.